

ภาวะผู้นำในการบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จ Leadership in managing an organization to achieve success

สรศักดิ์ชัย ไชยสกุลวงศ์, พระครูปลัดสุพรรณ ปสนนมนโน (สิกลาง)

Sanchai Chaisakulwong , Phrakhupalad Suphan Pasannamano (Sillang)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Chaiyaphum Buddhist College

E-mail : mansanchai2517@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 16 มีนาคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 20 เมษายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 20 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

ในยุคปัจจุบันนี้ผู้นำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานในองค์กร องค์กรจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานนั้น ปัจจัยสำคัญที่สุดก็คือผู้นำ ถ้าองค์กรใดมีผู้นำที่มีประสิทธิภาพก็จะสามารถสั่งการและใช้อิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงาน ตลอดจนทำกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะสามารถกำหนดทิศทาง สร้างแรงจูงใจ และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของภาวะผู้นำในการบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จ โดยเน้นที่แนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์กร ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยคุณลักษณะสำคัญคือต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีความสามารถในการสื่อสาร การตัดสินใจที่เด็ดขาด และการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากร นอกจากนี้การบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จยังต้องอาศัยรูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เช่นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงและพัฒนานวัตกรรม หรือภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ ที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบุคลากรได้ องค์กรที่ต้องการความสำเร็จจึงมีความจำเป็นต้องมีผู้นำที่สามารถปรับตัวได้ดี เข้าใจการบริหารเชิงกลยุทธ์ และสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเติบโตและความยั่งยืนขององค์กรเพื่อความอยู่รอดในระยะยาวต่อไปได้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ,การบริหารองค์กร,ประสบความสำเร็จ

Abstract

In the present era, leaders are an important element of organizational management. Whether an organization succeeds or fails in its operations, the most important factor is the leader. If an organization has an effective leader, he or she will be able to command and influence his or her subordinates to perform their duties and complete various activities in the organization successfully. Therefore, leadership is an important factor affecting the success of the organization. An effective leader can set directions, motivate, and develop human resources to work to their full potential. This article aims to study the role of leadership in successful organizational management, focusing on concepts, theories, and leadership styles that affect organizational operations. Effective leadership requires key characteristics: a clear vision, communication skills, decisive decision-making, and inspiration for personnel. In addition, successful organizational management requires a leadership style that is appropriate for the business environment, such as creative leadership, which focuses on change and innovation development, or situational leadership, which adjusts the management style to suit the situation and personnel. Organizations that want to succeed therefore need leaders who can adapt well, understand strategic management, and create an organizational culture that is conducive to the organization's growth and sustainability for long-term survival.

Keywords: leadership, organizational management, success

บทนำ

ความหมายของผู้นำ ผู้นำ (Leader) หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการชี้นำแนะนำ หรือชักจูงกลุ่มคนให้ดำเนินไปในทิศทางที่กำหนด เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยใช้ทักษะในการบริหารจัดการ การตัดสินใจ และการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ตามได้

ผู้นำ ถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารงาน ความสำเร็จของงานในองค์กร และยังมีอิทธิพลที่สำคัญต่อความก้าวหน้าหรือความถดถอยขององค์กร จึงมีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544 :12) ได้ให้ความหมายไว้ว่าผู้นำ (Leader) หมายถึง บุคคล ที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จและบรรลุผลสำเร็จโดยเป็นผู้มีบทบาทแสดงความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้นำคือบุคคลซึ่งก่อให้เกิดความมั่นคงและช่วยเหลือ บุคคลต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม เสน่ห์ จัยโต (2545 : 147) ได้ให้ความหมายของผู้นำว่า หมายถึง บุคคลที่มีความสำคัญ ต่อสังคมองค์กร เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหาร เป็นผู้ประสานงาน เป็นผู้กระตุ้นผู้ร่วมงาน เป็นผู้ประสานผลประโยชน์และความขัดแย้ง ผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับองค์กรทุกประเภท ไม่ว่า

องค์กรของภาครัฐหรือเอกชน เพราะองค์การจะมีความเจริญรุ่งเรืองหรือตกต่ำหรือไม่เพียงใดนั้น สาเหตุหนึ่งมาจากการที่ผู้นำขององค์กรมีภาวะผู้นำเพียงพอที่จะโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทำงาน ให้แก่องค์กรตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่นั่นเอง วิเชียร วิทย์อุดม (2549 : 3) ได้ให้ความหมายของผู้นำว่า หมายถึง ผู้นำจะเป็นเพียงบุคคล ที่ยอมรับหรือยกย่องให้เป็นหัวหน้าจากสมาชิกในกลุ่ม เนื่องจากลักษณะใดลักษณะหนึ่งอันเกิดจาก บุคลิกลักษณะของเขาในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งยอมรับในตัวของเขา เช่น เป็นคนกล้า มีความรู้ ความสามารถ มีสติปัญญาฉลาดหลักแหลมกว่าคนอื่น แต่ตรงกันข้ามอาจจะไม่มีลักษณะของความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำก็ได้

กล่าวโดยสรุป ผู้นำ เป็นผู้ที่ใช้อำนาจหรืออิทธิพลในการสร้าง การมีส่วนร่วมของสมาชิก ในองค์การในการปฏิบัติงานร่วมกันให้ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ กล่าวคือ ผู้นำจะเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร มีความสำคัญต่อองค์การหรือหน่วยงาน ได้แก่ เป็นส่วนที่ดึงความรู้ความสามารถของผู้นำออกมาปฏิบัติงานช่วยประสานงานและลดความขัดแย้งในหน่วยงาน ชักจูงให้สมาชิกในองค์การทุ่มเทความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานแก่หน่วยงานและเป็นที่ยึดเหนี่ยวขวัญและกำลังใจของสมาชิกเมื่ออยู่ในภาวะคับขัน

ประเภทของผู้นำ

ผู้นำที่ดีย่อมได้รับการนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชา และเมื่อทั้งผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชามีความสัมพันธ์อันดีกันแล้ว งานก็จะเดินหน้าได้อย่างราบรื่น เพราะสามารถเอ่ยปากขอความช่วยเหลือ ขอคำแนะนำได้ง่าย ร่วมมือกันทำงาน และแก้ปัญหาทางที่ว่ายากก็ง่ายไปกว่าครึ่ง แต่ถ้าผู้นำมีลักษณะท่าทางที่โผงผาง พูดจาหยาบค้าย ทำตามใจตนเอง ฯลฯ บุคลิกภาพ อย่างนี้หากคนยอมรับได้ยาก ผู้ใต้บังคับบัญชาอาจจะไม่สนใจ งานมีแนวโน้มจะยิ่งล้มเหลวตามไป ด้วย มีนักวิชาการได้จำแนกประเภทของผู้นำไว้ ดังนี้

สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ (2541 :85) ได้แบ่งประเภทของผู้นำที่คาดหวังและเป็นที่ต้องการไว้ดังนี้

1. ผู้นำผู้ยึดหลักการ ลักษณะของผู้นำประเภทนี้ เป็นลักษณะพื้นฐานที่จะนำพาผู้อื่นให้

สามารถก้าวตามด้วยความเต็มใจและเชื่อมั่น สร้างความน่าเชื่อถือ น่าศรัทธา โดยแสดงภาวะ

ผู้นำที่มีหลักการ เป็นแบบอย่างที่ดีขององค์การ เพื่อให้ผู้คนในองค์กรมีพฤติกรรมและการปฏิบัติที่ดีตามแบบอย่าง อันจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในสังคมโดยรวม หลักการที่ว่า คือ ความซื่อสัตย์ ความมีศักดิ์ศรี และความยุติธรรม

2. ผู้นำที่ยึดความรู้และวิสัยทัศน์ ผู้นำประเภทนี้ จะระดมสรรพกำลังที่มีอยู่ทั้งปวงให้เกิด การสร้างพันธะสัญญาร่วมกัน โดยมุ่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีจิตใจลักษณะที่อยากจะช่วย ร่วมแรง ร่วมใจกันทำงานกับลูกน้อง

3. ผู้นำผู้เป็นนักปฏิบัติ ผู้นำประเภทนี้จะเป็นนักปฏิบัติที่สามารถก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นจริงได้ โดยได้รับการต่อต้านจากสมาชิกในองค์กรน้อยที่สุด สามารถ

จัดการในขอบเขตและนอกขอบเขตขององค์กรได้ หรือข้ามขอบเขตของหน่วยงานของตนเอง และสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยสร้างสิ่งที่ดีกว่ามากขึ้นเรื่อย ๆ ให้สิ่งที่ไม่ดีค่อยๆ จางหายไปทีละเล็กละน้อย

4. ผู้นำผู้สร้างวัฒนธรรมใหม่ ในการทำงานของผู้นำประเภทนี้จะสร้างสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานในองค์กรที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์ระบบที่ดีกว่าให้เกิดขึ้นในองค์กรอย่างแท้จริง

วิทและลิปพิท (White and Lippitt. 1953 :unpaged ; อ้างถึงใน วิเชียร วิทย์อุดม, 2553, หน้า 13-14) ได้แบ่งประเภทของผู้นำไว้ดังนี้

1. ผู้นำแบบเผด็จการ ผู้นำประเภทนี้จะรวมอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจทั้งหมดไว้ที่ตัว ผู้นำเป็นผู้เป็นคนกำหนดนโยบาย เป้าหมาย เทคนิควิธีการและออกคำสั่งเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ทั้งหมด แล้วแจ้งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบและนำไปปฏิบัติตาม การมอบหมายงานมีน้อย ขนาด ของการควบคุมแบบ การควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชากระทำอย่างใกล้ชิด ความเป็นผู้นำแบบเผด็จการ จะให้ความสำคัญเรื่องการออกคำสั่งเป็นสำคัญ

2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำประเภทนี้จะให้กลุ่มของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวิธีการที่จะนำมาซึ่งบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ และยังเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และแสดงความคิดเห็นในปัญหาต่าง ๆ

3. ผู้นำแบบเสรีนิยม ผู้นำประเภทนี้จะให้คำแนะนำโดยทั่ว ๆ ไปและปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาอิสระที่จะทำหน้าที่ หรือมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานด้วยตนเองตามความต้องการของพวกเขา ปัญหาที่สำคัญของความเป็นผู้นำประเภทนี้ก็คือ การขาดผู้นำที่มีความแข็งแกร่ง กลุ่มของผู้ใต้บังคับบัญชาจะไม่มีการควบคุมและการสั่งการ ทุกคนจะปฏิบัติงานในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม
กวี วงศ์พุด (2550 : 31-32) ได้แบ่งประเภทของผู้นำตามรูปแบบพฤติกรรมในการตัดสินใจ ไว้ 7 ประเภท คือ

1. ผู้นำตัดสินใจเองแล้วแจ้งให้ทราบ ผู้นำจะเป็นผู้บริหารเอง หรือพิจารณาปัญหาเอาโดย การเป็นผู้หาทางแก้ไขปัญหาหลาย ๆ ทาง แล้วเลือกการตัดสินใจทำงานที่เห็นว่าดีที่สุด จากนั้นก็แจ้งให้ลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชาทราบดำเนินการต่อไป ผู้นำประเภทนี้ไม่เปิดโอกาสให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ จึงมีลักษณะการใช้อำนาจบังคับ

2. ผู้นำพยายามกระตุ้นเกลี้ยกล่อมให้ยอมรับผลการตัดสินใจของตนเอง กระบวนการ ตัดสินใจเป็นไปตามแบบที่ 1 แต่ที่แตกต่างออกไปตรงแทนที่จะประกาศหรือแจ้งการตัดสินใจของหัวหน้าก็เปลี่ยนเป็นการใช้ศิลปะในการเกลี้ยกล่อมผู้ใต้บังคับบัญชาเสียก่อน เหตุที่เกลี้ยกล่อมเพราะสำนึกว่า อาจจะมีการต่อต้านเกิดขึ้นและพยายามลดการต่อต้านโดยชี้ให้เห็นว่า ถ้ากระทำตามที่เขาตัดสินใจแล้ว จะเกิดประโยชน์แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างไร

3. ผู้นำเสนอข้อตัดสินใจของตนเองและข้อความคิดเห็นจากผู้ได้บังคับบัญชา ผู้นำแบบนี้ ตัดสินใจแล้ว พยายามที่จะให้ผู้ได้บังคับบัญชายอมรับ โดยให้อีกโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้ฟัง ความเห็นของตนว่า คิดอย่างไร มีความตั้งใจอย่างไร หลังจากที่ได้อธิบายให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้ฟังแล้วจึงให้สอบถามถึงปัญหาที่ยังสงสัยซึ่งจะช่วยให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้เข้าใจมากขึ้นว่าหัวหน้าจะทำอะไรจึงจะสำเร็จผลได้

4. ผู้นำเสนอข้อตัดสินใจซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ ผู้นำแบบนี้ให้อีกโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชามี ส่วนร่วมในการที่จะให้ผู้ได้เปลี่ยนแปลงการตัดสินใจบ้าง แต่ความริเริ่มและการพิจารณาตัดสินใจ ยังคงอยู่กับผู้นำ ก่อนที่จะประชุมหรือพบปะกับลูกน้องเขาได้พิจารณาก่อนแล้ว แต่ยังคิดว่าอาจ เปลี่ยนแปลงได้ เพราะฉะนั้นจึงได้นำมาเสนอต่อผู้ได้บังคับบัญชาก่อนที่จะเกิดปฏิบัติการที่ขึ้นว่า การตัดสินใจจะกระทบกับผู้ได้บังคับบัญชาคนใด อย่างไรบ้าง เขาจะให้ผู้ได้บังคับบัญชา พิจารณา ให้ความเห็น แต่บอกไว้ก่อนว่า การตัดสินใจขั้นสุดท้ายเป็นของเขา

5. ผู้นำเสนอปัญหาและขอคำแนะนำ ผู้นำเป็นผู้ตัดสินใจเอง แบบนี้ไม่ใช่ผู้นำตัดสินใจมา ก่อนแล้วจึงมาเสนอต่อประชุมเป็นโอกาสที่ผู้ได้บังคับบัญชาจะมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น เพื่อแก้ปัญหา ผู้เป็นหัวหน้าจะเริ่มต้นอธิบายถึงตัวปัญหาว่าเป็นอย่างไร แล้วถามความเห็นจากผู้ได้บังคับบัญชาว่ามีความเห็นต่อปัญหาอย่างไร ผู้ได้บังคับบัญชาจึงมีหน้าที่ให้ความคิดเห็น เพราะถือว่าความรู้ตลอดจนประสบการณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องจะทำให้เกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหา เมื่อมีข้อเสนอแนะหลาย ๆ ทางแล้ว หัวหน้าจะเป็นคนตัดสินใจเลือกทางที่เห็นว่าดีที่สุด

6. ผู้นำชี้ข้อจำกัดแล้วตัดสินใจภายในขอบเขตนั้น ผู้นำแบบนี้จะนำปัญหาให้ ผู้ได้บังคับบัญชา นำไปตัดสินใจโดยตนเอง อาจเป็นสมาชิกหรือกลุ่มสมาชิก อย่างไรก็ตามเขาจะเป็นผู้อธิบายปัญหาและกำหนดขอบเขตการตัดสินใจ เช่น ปัญหาเรื่องคนงานของบริษัทไม่มีที่ จอดรถ ผู้นำก็จะบอกว่าให้พิจารณาที่จอดรถใกล้ ๆ กับที่ทำงาน โดยกำหนดวงเงินให้จำนวนหนึ่ง เป็นต้น

7. ผู้นำอนุญาตให้ผู้ได้บังคับบัญชาทำงานภายในขอบเขตที่กำหนด ผู้นำแบบนี้ให้เป็นอิสระมากขึ้นโดยกลุ่มผู้ได้บังคับบัญชาเป็นผู้คิดหาทางแก้ปัญหาหลาย ๆ ทางเอง แต่ผู้เป็นหัวหน้ากำหนดว่า การแก้ปัญหานั้นมีใครบ้างเป็นผู้ร่วมตัดสินใจ เมื่อกลุ่มผู้ได้บังคับบัญชาตัดสินใจแล้ว ผู้เป็นหัวหน้าจะต้องปฏิบัติตามด้วย กล่าวโดยสรุป การที่จะเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่หรือเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้นำ แต่ละประเภทนั้นจะต้องบริหารงานอย่างน้อยด้วย 3 ปัจจัยได้จึงจะทำให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ อันได้แก่ การบริหารตนเอง การบริหารคน การบริหารงาน โดยเฉพาะในเรื่องการ บริหารคน เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องมีและสร้างภาวะผู้นำพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาให้เป็นผู้นำ ที่พึงประสงค์ ปรับใช้แนวคิดทฤษฎีการเป็นผู้นำมาใช้ในสิ่งแวดล้อมขององค์กร เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความเจริญให้กับองค์กรและประเทศชาติต่อไป

คุณลักษณะของผู้นำที่ดี

ผู้นำดีต้องมีคุณธรรมประจำใจ

ทำพุดคิดต้องประเสริฐเลิศกว่าเขา

บุคลิกองอาจดีมีเชิงเขาว

ไม่โฉดเขลาจะต้องมีสติคุม

ปัญหาใดเกิดขึ้นมากล้าตาดิ้น

เป็นอาจิมพินิจนัยใจสุขุม

สุจริตยุติธรรมนำขุมนุญ

อคติไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้นำ (นิรนาม)

คุณสมบัติของผู้นำ มีนักวิชาการได้กำหนดไว้แตกต่างกันออกไป ทั้งกำหนดจากพฤติกรรม ทางกาย ทางจิตใจ บทบาทหน้าที่ หรืออาจจะกำหนดขึ้นตามผลงานของผู้นำ บางครั้งจะเรียกว่าคุณลักษณะเฉพาะหรือคุณสมบัติ หรือคุณลักษณะพิเศษ หรือลักษณะของผู้นำที่ดี กวี วงศ์พุ่ม (2550 : 35-99) ได้กล่าวถึงลักษณะผู้นำที่ดีโดยสรุปไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบทบาทหน้าที่ หมายถึง การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ของบุคคลในหน่วยงานหรือ องค์กร เป็นการนำพฤติกรรมส่วนตัวมาผสมผสานกับหน้าที่หรือภารกิจที่หน่วยงานหรือองค์กร มอบหมายให้ ปฏิบัติงานของผู้บริหารที่มีหน้าที่ของความเป็นผู้นำไปสู่เป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้เป็นหน้าที่ผู้บริหารจะมี 2 ด้านดังนี้

1.1 ประสิทธิภาพที่ผู้นำต้องทำด้วยตนเอง งานประเภทนี้ผู้อื่นหรือผู้ใต้บังคับบัญชาทำ ไม่ได้ เพราะขาดข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ยังไม่ถึง ขาดการยอมรับ เป็นต้น

1.2 ประสิทธิภาพที่ต้องใช้ผู้อื่นทำแทน เพราะถ้าผู้นำทำเองก็จะไม่สำเร็จตามเวลาที่ กำหนดถือ ว่าเป็นการมอบหมายงาน แต่ยังคงต้องรับผิดชอบอยู่

2. ด้านบุคลิกภาพ หมายถึงลักษณะที่ประกอบด้วยรูปร่าง หน้าตา ท่าทางที่เคลื่อนไหว กิริยาอาการที่แสดงออกสำเนียงที่พูดการแต่งกาย การเข้าสังคมและมารยาทที่แสดงออกในสังคม ของผู้นำ ลักษณะที่ใช้เป็นแนวทางในการวัดพฤติกรรม มี 5 ประการดังนี้

2.1 อุปนิสัย การตัดสินใจว่าบุคคลมีอุปนิสัยนั้นขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคม บุคคลที่มีอุปนิสัยดีจึง เป็นคนที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ซื่อสัตย์ ใจกรุณา ขยันขันแข็ง ร่วมมือกับผู้อื่น

2.2 ความสามารถในการปรับตัว ผู้ที่สามารถในการปรับตัวคือผู้ที่ครองชีวิตในสังคม โดยไม่มี ปัญหา หรือผู้ที่ยอมรับสภาพของตนเองและสังคมอย่างมีความสุข

2.3 อารมณ์ อารมณ์คนเรามีหลายแบบ เช่น ร่าเริง เศร้าซึม คึกคัก เฉื่อยชา ตื่นเต้น หรือ สงบ

2.4 ความสนใจ ความสนใจเป็นแนวโน้มที่จะทำให้บุคคลพยายามแสวงหาหรือพยายาม มีส่วน ในกิจกรรมอย่างอื่น

2.5 เจตคติ เป็นแนวโน้มความชอบ ไม่ชอบ การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ร้าย วัตถุและบุคคล

การบริหารจัดการองค์กร

ในการประกอบธุรกิจหรือองค์กร แสดงให้เห็นจากกลุ่มของบุคคลที่มาร่วมกันทำงานด้วย โครงสร้างและการประสานงานเป็นหลักการชัดเจนแน่ชัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ กำหนดเป้าหมายไว้ ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรจากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัตถุดิบ (Material) เครื่องจักร (Machine) วิธีการ (Method) และการบริหาร (Management) หรือที่นิยมเรียกกันว่า 6M's ความหมายของการบริหารจัดการนั้น สามารถจำกัออกมาตามความเข้าใจ

ได้ โดย คำว่า “Management” อาจแปลว่า การจัดการหรือการบริหารหรือการบริหารจัดการก็ได้ซึ่งในหนังสือองค์การและการจัดการฉบับสมบูรณ์ โดยรศ.ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ ได้รวบรวม ความหมายของคำว่า “การบริหารจัดการ” และ “การจัดการ” ได้ดังนี้

1. คำว่า “การบริหาร” (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูง โดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นคำนิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ หรือใช้ในหน่วยงานราชการ และคำว่า “ผู้บริหาร” จะหมายถึง ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐ หรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไร

2. คำว่า “การจัดการ” (Management) จะเน้นการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย (แผนที่วางไว้) ซึ่งนิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ ส่วนคำว่า “ผู้จัดการ” (Manager) จะหมายถึงบุคคลในองค์กรซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจการงานอื่นๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร

จากความหมายต่างๆ ข้างต้น การบริหารจัดการจึงเป็นกระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่องและประสานงานกัน ซึ่งผู้บริหารต้องเข้ามาช่วยเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ประเด็นสำคัญของการบริหารจัดการ (Management) มีดังนี้

- 1) การบริหารจัดการสามารถประยุกต์ใช้กับองค์กรใดองค์กรหนึ่งได้
- 2) เป้าหมายของผู้บริหารทุกคนคือ การสร้างกำไร
- 3) การบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิต โดยมุ่งสู่ประสิทธิภาพ (วิธีการใช้ทรัพยากรโดยประหยัดที่สุด) และประสิทธิผล (บรรลุเป้าหมายคือประโยชน์สูงสุด)
- 4) การบริหารจัดการสามารถนำมาใช้สำหรับผู้บริหารในทุกระดับชั้นขององค์กรเพราะฉะนั้นในการบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จ จะต้องอาศัยการวางแผนที่ดี การนำทีมอย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา องค์กรที่ประสบความสำเร็จมักมีการจัดการที่ดีทั้งด้านกลยุทธ์ บุคลากร ทรัพยากร และวัฒนธรรมองค์กรที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดี การวางกลยุทธ์ที่เหมาะสม การใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ และการบริหารการเงินที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ต้องมีการประเมินผลและปรับปรุงองค์กรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเติบโตและแข่งขันได้ในระยะยาวด้วย

บทสรุป

ผู้นำและภาวะความเป็นผู้นำเป็นองค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญในการบริหารงานทุกองค์กร องค์กรให้ประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในเรื่องของส่วนหนึ่งส่วนใดย่อมมาจากผู้นำ ดังนั้นผู้นำจะต้องเป็นผู้บริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีสมรรถนะสูงจึงจะสามารถใช้อำนาจบังคับบัญชาผู้ปฏิบัติงานตลอดจนทำกิจกรรมต่างๆ ในองค์กรให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีคุณภาพและอย่างคุ้มค่า นอกจากนั้นผู้นำต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในรอบด้าน โดยเฉพาะ เกี่ยวกับการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นงานภาครัฐ งานภาคเอกชน งานอิสระ หรืองานขององค์กร มหาชน เป็นต้น เริ่มจากเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มี

ความรู้สึกดี ๆ ต่อผู้อื่น มองโลกในแง่ดี แต่งตัวดี พูดจาดี บุคลิกดี มีอุดมการณ์ มีวิสัยทัศน์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และกล้าที่จะรับผิดชอบ รวมทั้งมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้นำ พร้อมจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ได้กำหนดไว้จนได้ ส่วนในเรื่องการบริหารจัดการเป็นกระบวนการในการประสานงานเชื่อมโยงทรัพยากรการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร รวมถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อให้เกิดการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ กระบวนการสำคัญมี 4 กระบวนการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การชักนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) การบริหารเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็น การบริหารจะช่วยให้การดำเนินงานองค์การบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผู้นำในฐานะผู้นำองค์กร เพื่อให้องค์กรประสบผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ผู้นำจะต้องเป็นคนที่มีความเป็นภาวะผู้นำสูง รู้บทบาทหน้าที่ มีอุดมการณ์ มีวิสัยทัศน์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ ในเรื่องที่ถูกและเป็นประโยชน์ต่อองค์กร จะต้องรู้หลักการบริหารจัดการการประสานงานเชื่อมโยงทรัพยากรในการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร รวมถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อให้เกิดการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

บรรณานุกรม

- กวี วงศ์พุ่ม. (2550). ภาวะผู้นำ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : บริษัท พี.เค.อินเตอร์พรีนซ์ จำกัด.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : บริษัท ธนธการพิมพ์ จำกัด.
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2549). ภาวะผู้นำ Leadership ฉบับก้าวหน้ายุค. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สกว.
- นิตยารัมภ์พงศ์. (2541). การปฏิรูประบบบริการสุขภาพไทย. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- เสน่ห์ จัยโต. (2545). องค์การและการจัดการ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ. (2545). พฤติกรรมองค์การ: ทฤษฎีและการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เสนาะ ติยไวย และคณะ. (2545). องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช